

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

KANA VINCEK

**Leposlovje v *Kmetijskih in rokodelskih novicah* med letoma
1887 in 1903**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2021

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

KANA VINCEK

**Leposlovje v *Kmetijskih in rokodelskih novicah* med letoma
1887 in 1903**

Diplomsko delo

Mentor: red. prof. dr. Miran Hladnik

Dvopredmetni univerzitetni študijski program
prve stopnje: Slovenistika

Ljubljana, 2021

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem svojemu mentorju, red. prof. dr. Miranu Hladniku, za pomoč in nasvete pri pisanju diplomske naloge.

Hvala tudi staršem in ostalim bližnjim za podporo, potrpežljivost in spodbudne besede.

IZVLEČEK

Leposlovje v *Kmetijskih in rokodelskih novicah* med letoma 1887 in 1903

Diplomsko delo obravnava časopis *Kmetijske in rokodelske novice* v zadnjem obdobju izhajanja, od leta 1887 do 1903. Jedro diplomskega dela je kronološko urejena bibliografija objavljenega leposlovja, postavljena tudi na Wikivir. S pomočjo bibliografije sem raziskala razmerje med domačimi in tujimi avtorji leposlovja, posebno pozornost pa sem namenila avtoricam in njihovim objavam. Poleg leposlovja sem analizirala tudi delno literarne objave, prispevke o leposlovnih in neleposlovnih delih ter druge prispevke o založbah, knjižnicah in književnosti na splošno.

Ključne besede: *Kmetijske in rokodelske novice*, časopis, leposlovje, bibliografija, Wikivir.

ABSTRACT

Literature in the *Kmetijske in rokodelske novice* newspaper between 1887 and 1903

This thesis deals with the *Kmetijske in rokodelske novice* newspaper in its last period of publication between 1887 and 1903. The main part of the thesis is a chronologically arranged bibliography of literature, which I also published on Wikivir. Through the analysis of the bibliography, I researched the ratio of domestic to foreign authors of the literature and put special emphasis on women authors and their works. In addition to literary, I also discussed half-literary publications, articles on literary and non-literary works, and other articles on publishing houses, libraries, and literature in general.

Key words: *Kmetijske in rokodelske novice*, newspaper, literature, bibliography, Wikivir

KAZALO

1 UVOD.....	5
2 O KMETIJSKIH IN ROKODELSKIH NOVICAH	6
3 KRITERIJI POPISOVANJA	7
4 PODOBA IN VSEBINA MED LETOMA 1887 IN 1903	8
5 LEPOSLOVJE	12
5.1 STATISTIČNA ANALIZA	13
5.2 VSEBINSKA ANALIZA.....	15
6 DOMAČI IN TUJI AVTORJI LEPOSLOVJA	16
6.1 TUJI AVTORJI	17
7 AVTORICE	18
8 DELNO LITERARNI PRISPEVKI.....	22
9 PRISPEVKI O LEPOSLOVJU	23
10 KATEGORIJA »OSTALO«.....	25
11 PRISPEVKI O NELEPOSLOVJU	26
12 ZAKLJUČEK	28
13 BIBLIOGRAFIJA LEPOSLOVJA V KMETIJSKIH IN ROKODELSKIH NOVICAH	29
14 BIBLIOGRAFIJA DELNO LITERARNIH DEL V KMETIJSKIH IN ROKODELSKIH NOVICAH.....	36
15 VIRI IN LITERATURA.....	39

KAZALO SLIK

Slika 1: Naslovna stran Kmetijskih in rokodelskih novic leta 1887	8
Slika 2: Primerjava zadnje strani časopisa leta 1890 in 1892	10

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število delno literarnih prispevkov med letoma 1887 in 1903	22
Tabela 2: Število prispevkov v kategoriji "ostalo" med letoma 1887 in 1903	25
Tabela 3: Število prispevkov o neleposlovju med letoma 1887 in 1903	27

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število leposlovnih del med letoma 1887 in 1903	13
Graf 2: Število leposlovnih prispevkov med letoma 1887 in 1903	13
Graf 3: Razmerje med domačimi in tujimi avtorji leposlovja	16
Graf 4: Jezikovna pripadnost tujih avtorjev	17
Graf 5: Število prispevkov o leposlovju v posameznem letu	23
Graf 6: Število prispevkov o leposlovju med letoma 1887 in 1903	24

1 UVOD

V diplomski nalogi se bom ukvarjala z analizo *Kmetijskih in rokodelskih novic* med letoma 1887 in 1903. V Digitalni knjižnici Slovenije sem pregledala vse ohranjene številke in popisala objave leposlovja, ki sem jih uredila v bibliografijo in jo postavila na Wikivir.

V prvem delu diplomske naloge bom navedla tako splošne informacije o *Novicah* kot tudi bolj specifične podatke o zadnjem obdobju izhajanja, s posebnim ozirom na spremembe vsebine in podobe v pregledanih številkah. Izpostavila bom tudi teme, ki se čez leta večkrat pojavijo.

V osrednjem delu se bom posvetila analizi leposlovja; najprej statistični, kjer bom z grafi prikazala delež leposlovja v posameznih letih, nato pa še vsebinski, kjer bom izpostavila tri značilne kategorije, v katere lahko uvrstimo leposlovje v *Kmetijskih in rokodelskih novicah* v zadnjem obdobju. V nadaljevanju se bom posvetila razmerju med domačimi in tujimi avtorji, izpostavila najpogosteje objavljene avtorje in se dotaknila jezikovne pripadnosti tujih avtorjev. Osrednji del bom zaključila z avtoricami in podrobnejšo vsebinsko analizo njihovih prispevkov.

Ob pregledovanju časopisov sem poleg leposlovnih prispevkov popisala tudi prispevke o delno literarnih delih, leposlovnih in neleposlovnih delih ter druge prispevke o književnih institucijah, knjigah in književnosti. V vseh kategorijah bom podatke prikazala na grafih in v tabelah ter pojasnila svoja opažanja in ugotovitve. Diplomsko delo bom zaključila z bibliografijo leposlovnih objav in bibliografijo delno literarnih prispevkov.

2 O KMETIJSKIH IN ROKODELSKIH NOVICAH

Kmetijske in rokodelske novice so izhajale od leta 1842 do 1903. Izhajale so enkrat tedensko v Ljubljani, z možnostjo osebnega prevzema ali naročila na dom za celo leto, pol leta ali četrto leta. Med letoma 1852 in 1858 so izhajale dvakrat tedensko. Janez Bleiweis je *Novice* po večletnih pripravah urejal od začetka do leta 1867. ([Slovenska biografija](#))

Bleiweisovi pogledi so se skladali s staroslovensko politiko, zato je v duhu »Vse za vero, dom, cesarja!« zasnoval tudi časopis. V *Novicah* so obravnavali jezikovne, politične, narodopisne, domovinske in druge aktualne probleme ter v veliki meri pripomogli k vsesplošnemu razvoju slovenske družbe. Primer Bleiweisove močne volje je tudi obdobje ilirske propagande, ko je v *Novicah* vztrajno uvajal Gajev pravopis. (Slodnjak 1968: 134)

Kmetijske in rokodelske novice so bile vsa leta časopis z jasno vizijo, od katere ustvarjalci niso odstopali. Do zadnje številke so zagovarjali pravice kmetov, obrtnikov in Slovencev kot naroda.

Bleiweisa je nasledil Janez Murnik, v letu 1870 pa ga je za nekaj številke zamenjal Jožef Gole. Leta 1873 ju je nasledil Alojzij Majer. Od leta 1884 do 1890 je časopis urejal Gustav Pirc. Leta 1889 ga je za tri številke (od 24. 7. do 14. 8.) in leta 1890 za dve številki (od 23. 7. do 6. 8.) zamenjal Avgust Pucihar, ki je potem leta 1894 tudi dokončno prevzel uredniški stolček. Pucihar tako časopis pripelje skoraj do konca, po smrti ga je v 13. številki (28. 3. 1902) zamenjal Rajko Pirkovič in odvodil zadnje leto. *Novice* je tiskal Jožef Blaznik, po njegovi smrti pa Blaznikovi nasledniki. ([dLib](#))

3 KRITERIJI POPISOVANJA

Analizirala sem vse ohranjene številke *Kmetijskih in rokodelskih novic* med letoma 1887 in 1903.

V prvi vrsti sem popisala leposlovne prispevke. Ker *Kmetijske in rokodelske novice* niso bile dnevnik, podlistka niso imele, zato sem bila pozorna na celoten časopis. Kadar je delo izhajalo več let, sem ga uvrstila v leto, ko je začelo izhajati.

Če je prispevek le delno vseboval značilnosti leposlovja ali pa sem bila glede uvrstitve neodločena, sem ga uvrstila k delno literarnim prispevkom. V kategorijo delno literarno sem tako umestila besedila, ki jih ne bi uvrstila v leposlovje, prav tako pa ne v neliterarne prispevke (potopisi, šale).

Popisala sem tudi objave o leposlovnih in neleposlovnih delih. Druge zapise o založbah, knjižnicah, bralnih društvih, književnosti, knjigah na splošno itd. sem uvrstila v kategorijo »ostalo«.

4 PODOBA IN VSEBINA MED LETOMA 1887 IN 1903

Kmetijske in rokodelske novice so v prvi vrsti prinašale gospodarske, obrtniške in narodne novice. Veliko so se ukvarjali tudi s političnimi vprašanji, dopisi iz domačih in tujih pokrajin ter občasno tudi s poučno-zabavnim gradivom. Kljub temu svojega bistva nikoli ne izgubijo, saj do konca izhajanja jedro ostanejo kmetijsko in obrtniško obarvani prispevki.

Slika 1: Naslovna stran *Kmetijskih in rokodelskih novic* leta 1887, [dlib](#)

V prvih nekaj letih pregledanih časopisov v skoraj vsaki številki najdemo prispevek, ki izraža negativno stališče do nemškega jezika in se navezuje na uporabo nemščine v slovenskih šolah. Samostojnih člankov ni tako veliko, večkrat pa se ta tematika pojavi ob objavi govorov poslancev, poročanju o dogajanju v državnem zboru in v političnih rubrikah.

Nasprotujejo učenju nemščine v slovenskih šolah in se na splošno zavzemajo za slovenski jezik in njegovo uporabo. Prav tako želijo, da so učbeniki, ki jih učenci uporabljajo, v največji možni meri slovenski.

Naslednji pogosti tematiki sta Družba sv. Mohorja in Družba sv. Cirila in Metoda. Pišejo o izdanih knjigah, občnih zborih, naročnikih ... Predvsem za Družbo sv. Mohorja po navadi ob koncu leta napovejo, katere knjige bodo izšle v prihodnjem letu, in jih potem do njihovega izida še večkrat omenjajo ter vabijo k naročilu.

Skoraj vsako leto Slovenska matica objavi razpis častne nagrade za različna leposlovna dela, na primer povest, pripovedni spis, poučni spis, epsko pesem. Namen razpisa je pospešiti razvoj slovenske pripovedne književnosti in rešiti problem pomanjkanja leposlovnih del, hkrati pa je tudi odziv na pobude, naj Matica izdaja več beletristike.

Zanimiva so tudi navodila avtorjem:

Povest, namenjena mladini, mora vsebovati vzornega slovenskega mladeniča, ki mu niso tuje krščanske in državljanske vrednote. Glavnega junaka mora povest spremljati od začetka šolanja do odraslosti, opisan mora biti praktično, brez moraliziranja. Cilj povesti je, da glavni junak slovenski mladini predstavi vzor in vzgled izpolnjevanja vseh dolžnosti, ki jih cerkev, država in narod zahtevajo od moža. Predlagajo tudi, da povest postavijo v zgodovinsko zanimiv čas in domači kraj. (Gnjezda, Grasselli, Levec in Tomšič, Razpis častne nagrade za povest, namenjeno slovenski mladini, 6. 4. 1887, 111, [dLib](#))

Povest mora vsebovati snov, zajeto iz zgodovine ali na splošno iz slovenskega življenja. Po obliki in vsebini mora ustrezati umetniškim zakonom pripovedne književnosti ter literarnim namenom Matice. (Odbor Matice Slovenske, Razpis častnega darila, 1. 1. 1890, 5, [dLib](#))

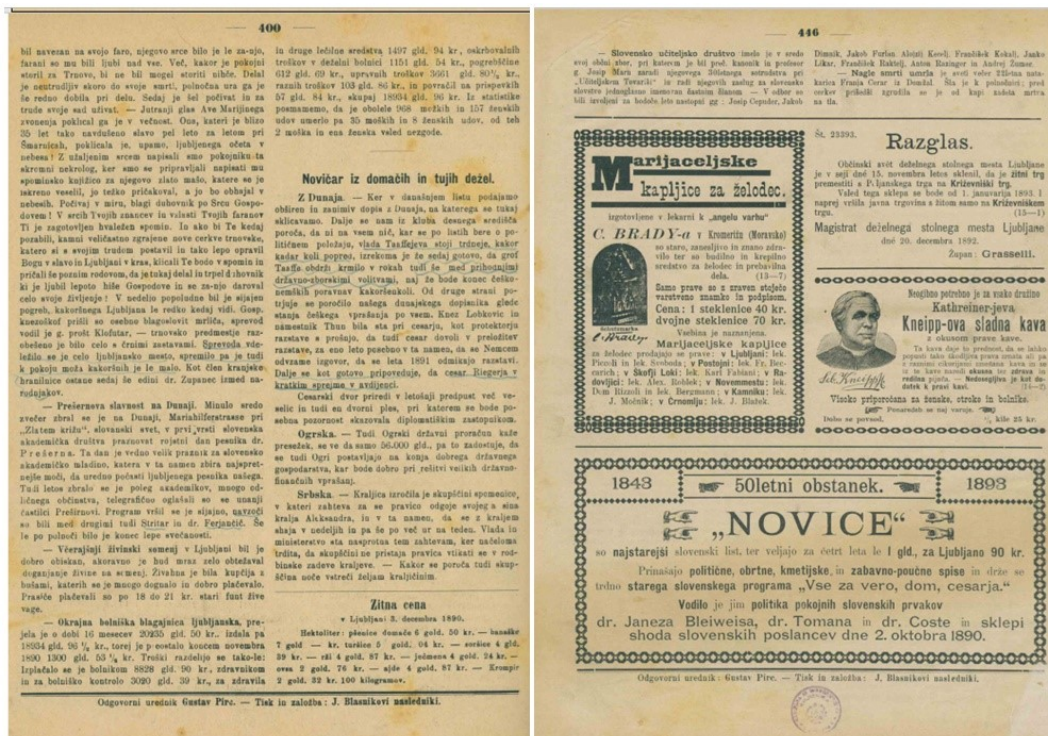
Razpisov pa ni objavljala le Slovenska matica, ampak tudi Dramatično društvo. Leta 1892 so na primer razpisali dve nagradi za najboljši izvirni slovenski dramatični deli: za dramo in za veseloigro.

Poleg splošnih vsebinskih lastnosti je smiselno omeniti še posamezna leta, ki so bila posebej zaznamovana s spremembami podobe, vsebine ali kar obojega.

Leto 1888 opredeljuje veliko število prispevkov o načrtovanju, praznovanju in vsesplošnem obeleževanju štiridesetletnice vladanja Franca Jožefa I., s tem sta povezani tudi dve objavljeni pesnitvi. V letu 1889 in 1890 pa lahko opazimo občutno manj prispevkov, ki omenjajo književnost v ožjem ali širšem smislu in veliko več političnih prispevkov.

V drugi polovici leta 1891 se močno poveča število prispevkov na splošno. Zmanjša se število daljših člankov, zamenjajo jih nekajvrstični prispevki. Pojavijo se tudi oglasi, ki jih prej ni bilo. Z julijem je uredništvo sporočilo, da bo v nadaljevanju časopis bolj politične narave, kar je spremenilo vsebino in podobo časopisa. V predzadnji in zadnji številki so za prihodnje leto napovedali ponovne korenite spremembe v vsebini. Pojasnili so, da so v času delovanja *Novice* večkrat spremenile svojo podobo in namen. Ker s časopisom niso bili tako zadovoljni, kot bi si želeli, so za leto 1892 obljubili ponovno preoblikovanje: objavljali bodo politične, gospodarske in obrtniške prispevke, poučno-zabavno berilo ter novice iz domačih in tujih pokrajin. V vsako številko nameravajo vključiti tudi krajšo povest. Iz napisanega lahko sklepam, da preobrazba *Novic* v politični časopis ni bila uspešna, saj so se po polovici leta vrnili k stari vsebini. (Uredništvo in založništvo *Novic*, Vabilo na naročbo *Novic*, 18. 12. 1891, 406, [dLib](#))

Z letom 1892 se je časopis podaljšal za dve strani (z 8 na 10), večinoma zaradi povečanja števila oglasov. Pretekli poskus uvedbe političnega časopisa ni vplival na zmanjšanje števila naročnikov. Veseli, da se strahovi niso uresničili, so bili zadovoljni z vrnitvijo že znanih vsebin v čast jubilejne 50-letnice izhajanja *Kmetijskih in rokodelskih Novic*. Posledično je bilo objavljenih manj političnih prispevkov, a še vedno veliko. O literarnih temah so poročali skromno.

Slika 2: Primerjava zadnje strani časopisa leta 1890 in 1892, [dLib](#), [dLib](#)

Večjih sprememb v letu 1893 ni. V drugi polovici leta nameravajo v rubriki Poučni in zabavni del objaviti življenjepise slavnih mož ter ključne povesti iz slovanskega slovstva. Tega jim do konca leta ne uspe izpeljati, a podoben načrt predstavijo tudi za naslednje leto. Ker se je povečalo zanimanje za dogajanje po svetu, se bodo temu posvetili v večjem obsegu kot drugi časopisi.

V kasnejših letih izrazito naraste objava leposlovnih prispevkov, predvsem iz slovanskega leposlovja. Leta 1897 se prvič pojavi rubrika Književnost. V sledečih letih se pojavi še nekajkrat, a žal ne postane stalnica. Po 15. številki leta 1899 se rubrika Poučni in zabavni del za nekaj časa umakne, kar vpliva na število leposlovnih prispevkov. Leta 1900 se vrne nazaj, z njo pa tudi leposlovje.

S koncem leta 1902 se izhajanje časopisa konča. Zadnjo številko pospremijo s spominom na Bleiweisa, začetnika *Kmetijskih in rokodelskih novic*, in njegovega naslednika Murnika. Umikajo se, ker se jim izhajanje *Novic* ne zdi več potrebno, saj so prvotne cilje že dosegli. Prav tako pa iz leta v leto nastajajo novi časopisi s podobnim poslanstvom. Ker je naslednikov veliko, so se odločili, da je čas za mlajše generacije.

5 LEPOSLOVJE

Med letoma 1887 in 1903 je bilo objavljenih 113 leposlovnih del (353 posameznih prispevkov), v povprečju 7 del na leto (22 prispevkov). Glede na vse objavljene prispevke predstavlja objavljeno leposlovje 1 % vseh prispevkov.

Od tega je 110 (350) proznih del in le 3 pesnitve: dve v čast praznovanja 40-letnice Franca Jožefa I. (avtor prve je Josip Levičnik, avtor druge neznan) in *Pomagaj nam premili car* avtorja Antona Hribarja, v čast cesarjevega obiska Ljubljane. Objavljenega ni bilo nobenega dramskega dela.

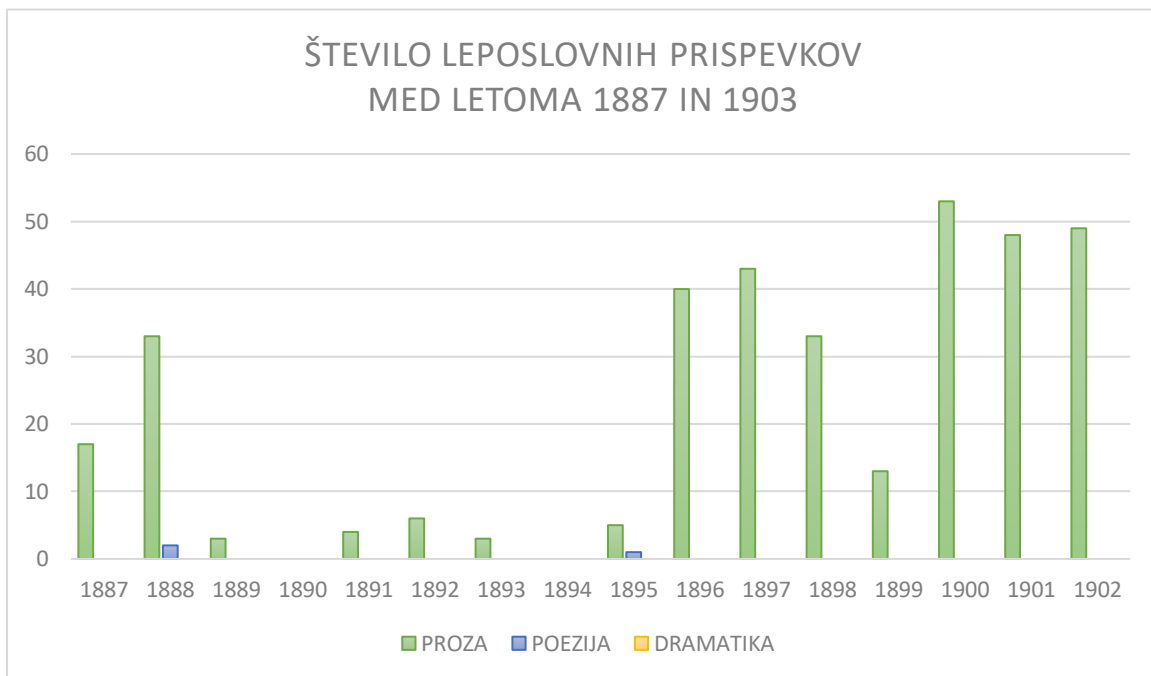
Številka je občutno manjša, kot je bila v zgodnejših letih izhajanja časopisa. To lahko med drugim pripišemo tudi temu, da se je od začetka do konca izhajanja zamenjalo kar nekaj urednikov. Vsak je imel poleg temeljnega poslanstva *Novic* še svojo vizijo, ki je gotovo vplivala na oblikovanje vsebine.

V prvi polovici zadnjega obdobja so ustvarjalci časopisa veliko pozornosti namenili politiki, kasneje pa so se v večjem obsegu posvetili dogodkom po svetu. Tudi iz načrtov za prihodnost časopisa, objavljenih ob koncu leta, je razvidno, da so bile njihove misli usmerjene drugam. Prostor za leposlovje so ponovno naredili v drugi polovici zadnjega obdobja. Z željo po širjenju slovanskega leposlovja med širše množice se poveča tudi število objavljenih leposlovnih del.

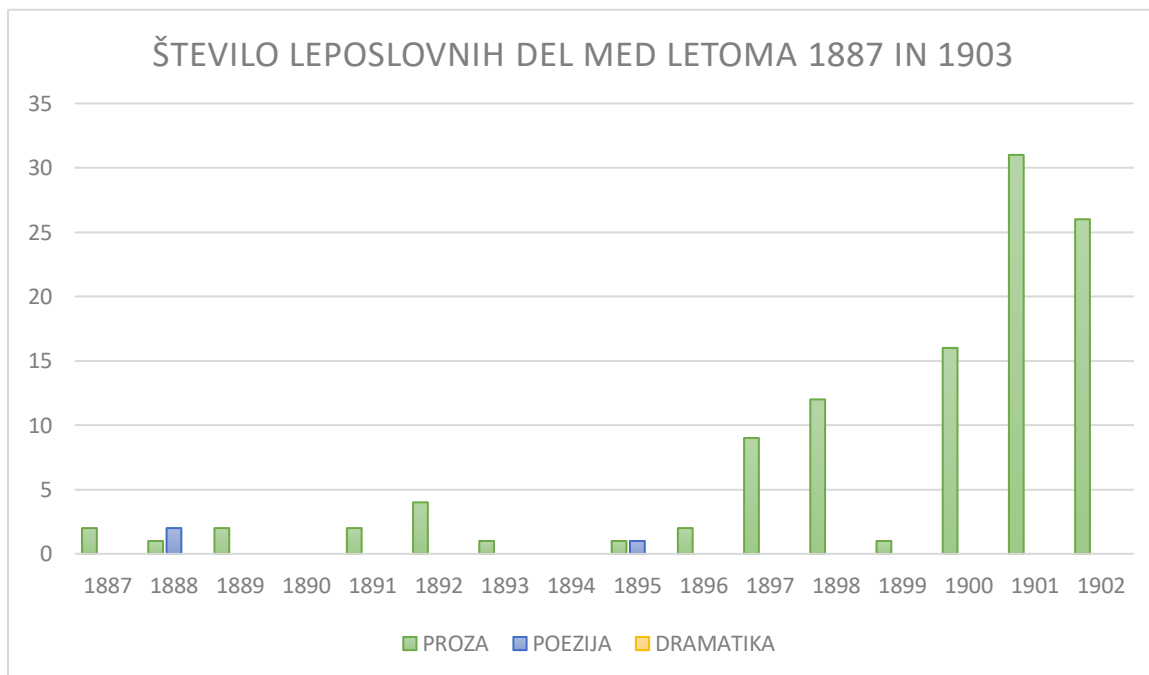
V primerjavi z drugimi časopisi pa *Kmetijske in rokodelske novice* tako ali tako že z Bleiweisovimi temelji niso bile naklonjene slovstvu. Bleiweis ni bil ljubitelj niti proze niti poezije. Prešeren ga je želel prepričati v večjo naklonjenost poeziji, predvsem posvetni, a mu je to uspelo le delno. Bleiweis je v leposlovju videl le poskuse upora in nagovore k revoluciji. Leposlovne prispevke je zato objavljal previdno in preudarno, v skladu s svojimi prepričanji. O slovenskem prostoru je želel poročati celovito in ustreči željam bralcev, ki so si želeli zabavnega berila, zato leposlovja ni mogel povsem zanemariti. Po letu 1858 pa je omehčal svoje stroge kriterije in dal priložnost tudi mlajšim avtorjem. (Slodnjak 1968: 132–134, 139, 170)

5.1 STATISTIČNA ANALIZA

Iz sledečih grafov je razvidno, da se v drugi polovici objava leposlovja močno poveča.

Graf 1: Število leposlovnih prispevkov med letoma 1887 in 1903

Graf 2: Število leposlovnih del med letoma 1887 in 1903

V prvem grafu lahko vidimo, da je bilo največ leposlovnih prispevkov objavljenih leta 1900 (53), sledita mu leto 1902 z 49 in leto 1901 z 48 prispevki.

V drugem grafu so prikazana objavljena leposlovna dela, torej ne posamezna nadaljevanja. Kot celoto sem leposlovno delo štela k letu, ko je delo začelo izhajati. Primer: Celotna objava leposlovnega dela *Nasledki »šnopsa«* je trajala tri leta in sestoji iz 47 prispevkov. Kot delo se tako šteje le k letu 1887, posamezni prispevki pa so prikazani tudi v letih 1888 in 1889.

Če pogledamo objavo leposlovnih del, je bilo največ leposlovja objavljenega leta 1901 (31 del), sledita pa mu leti 1902 (26 del) in 1900 (16 del). Ponovno se torej vrtimo okoli zadnjih treh let, 1900, 1901 in 1902, le v drugačnem vrstnem redu.

Glede na število vseh prispevkov v posameznem letu sem izračunala, kolikšen del predstavljajo leposlovni prispevki. Najvišje razmerje je leta 1888, in sicer predstavljajo leposlovni prispevki 3 % vseh prispevkov, to je povprečno en prispevek na številko. Podatek ni presenetljiv, saj je v začetnih letih časopis vseboval občutno manj prispevkov kot v zadnjih. Posebej leto 1888 je bilo glede prispevkov najskromnejše v celotnem pregledanem obdobju. Po številu leposlovnih prispevkov pa odstopa od povprečja prve polovice in je bližje kasnejšim številkam, ko je objava leposlovja narastla. Sledijo leta 1897, 1900, 1901 in 1902, kjer leposlovni prispevki predstavljajo 2 % vseh prispevkov, in pa leti 1887 in 1898 z 1 % objavljenega leposlovja.

1890 in 1894 sta letnici brez leposlovnih prispevkov (in posledično brez leposlovnih del). Leta 1890 je bil časopis še izrazito politično obarvan, medtem ko so za leto 1894 že napovedali spremembe, a so jih začeli uresničevati šele z letom 1896.

5.2 VSEBINSKA ANALIZA

Leposlovje je največkrat objavljeno v rubriki Podučne stvari, kasneje pa v rubriki Poučni in zabavni del in je vsaj na začetku tako, kot ga od konservativnega in katoliškega časopisa pričakujemo. Vsebina je močno povezana s krščanskimi vrednotami, nauki in krščanskim življenjem. Kdor živi po božjih načelih, je nagrajen, kdor jih krši, je kaznovan.

Druga vrsta leposlovja, ki izstopa, skozi pripoved posreduje nauke o kmetijstvu in gospodarjenju. Pogosto gre za lekcijo o napredku kmetijstva in sprejemanju novih idej ter modernizacije (*Pri sosedu; Čujte, o čem se pogovarjata Štefan in Gašper!; Naš gospod učitelj*). Temo kmetijstva glede na bistvo časopisa tudi pričakujemo, nas pa glede na konservativni časopis presenetijo nekatere naprednjaške ideje.

Skupina leposlovnih del, ki je vsaj z mojega vidika malo manj pričakovana, pa je precejšnja mera slovanskega leposlovja. V letu 1893 večkrat izrazijo tendenco, da bi med ljudmi slovansko leposlovje nadvladalo nad nemškim, saj se mu dela velika krivica. Menijo, da se pogosto povečuje nekvalitetno leposlovje, zgolj zato, ker je nemško, zanemarja pa se kakovostno slovansko leposlovje. (Slovanska knjižnica, 21. 7. 1893, 248, [dLib](#))

Potreba po leposlovnem berilu je velika, književnih institucij, ki bi tej potrebi zadostile, pa je premalo. Posledično so cene domačega berila pogosto previsoke, da bi bile dostopne širšim množicam. Tako je poseganje po tujih, večkrat nekvalitetnih proizvodih upravičeno. (Slovanska knjižnica, 20. 10. 1893, 351, [dLib](#))

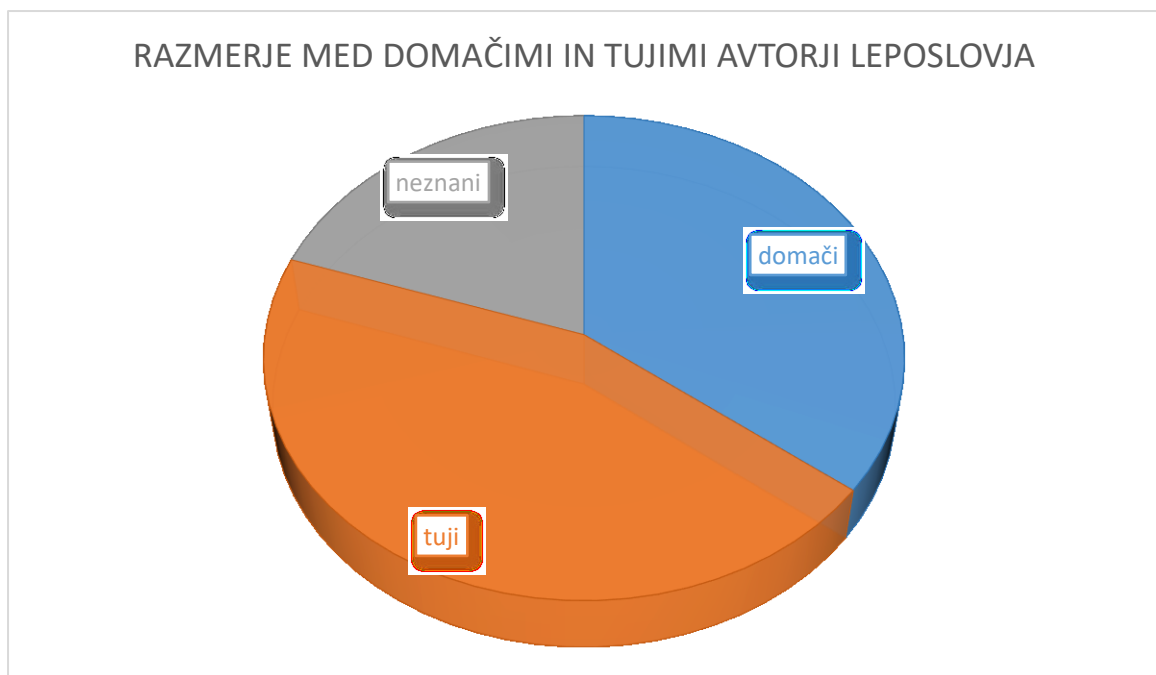
Z željo, da bi slovanski pisatelji izpodrinili nemške, v 26. številki leta 1893 v »Vabilu na naročbo Novic« napovejo objavo krajših povesti iz slovanskih slovstev. V naslednjih letih je sprememba očitna, saj slovansko leposlovje skoraj v celoti prevlada.

Leposlovje, objavljeno v prvih letih, je torej izrazito krščansko, konservativno, s temami kmetijstva. Čez leta se število takšnega leposlovja počasi manjša in leposlovje postaja vse bolj nevtralnno, v določenih primerih pa tudi izpovedno, s temami, kot sta usodna privlačnost in prešuštvo. Gre torej za popolno nasprotje leposlovja, ki so ga objavljali na začetku.

6 DOMAČI IN TUJI AVTORJI LEPOSLOVJA

V prvi tretjini popisanih časopisov so pretežno objavljena leposlovna dela domačih avtorjev, potem pa prevladajo dela tujih avtorjev. To je povezano s tendenco objavljanja tujega slovanskega leposlovja. Vzrok za pretežno tuje avtorje lahko tiči tudi v Bleiweisovem zgledu. Začetnik *Novic* je bil namreč veliko bolj naklonjen prevodom tujega leposlovja kot domačim delom. (Slodnjak 1968: 134)

Leposlovja z neznanimi avtorji ni tako malo. Med njimi je kar nekaj ljudskih povesti in basni, ki nam že z naslovom ali podnaslovom razkrijejo, kam jih lahko uvrstimo (*Kitajska basen, Danska povest* itd.). Avtorje sem umestila v kategoriji domači in tuji avtorji, včasih tudi s pomočjo objavljenega prispevka.

Graf 1: Razmerje med domačimi in tujimi avtorji leposlovja

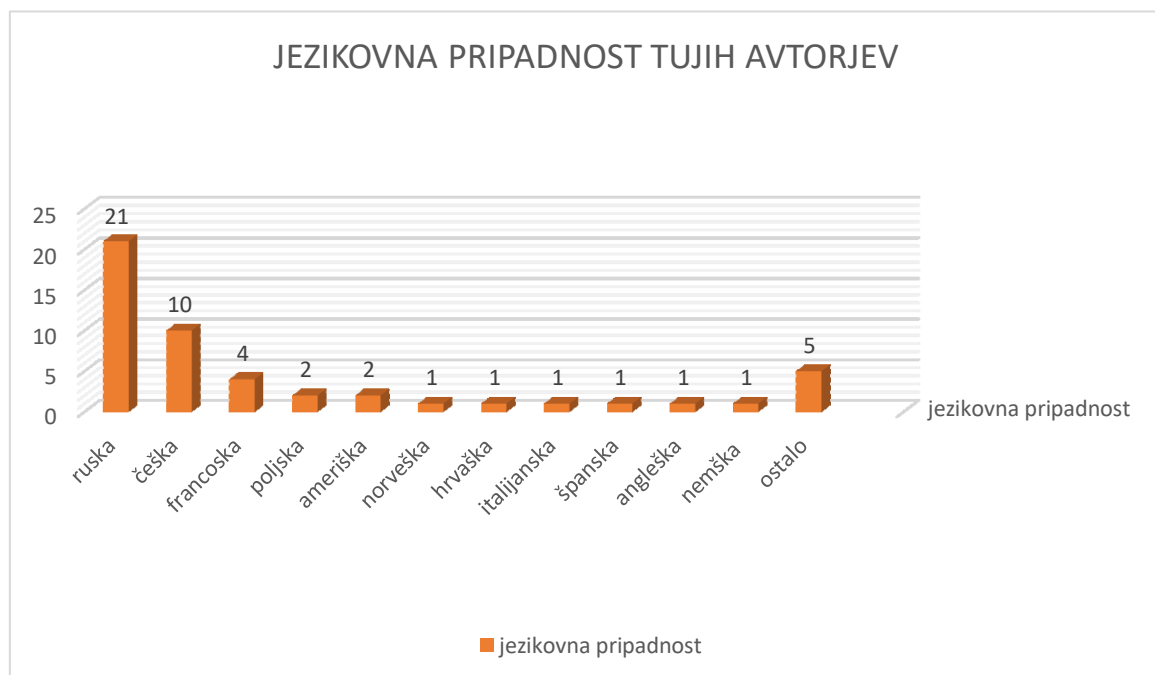
Med domačimi avtorji je največkrat objavljen Ivan Pucelj (psevdonima Laščan in Srečko) s tremi deli. Sledijo mu Julij B. (Julij Bučar), H. B. Venceljnov, L. (redni sodelavec, ki piše tudi dopise iz Železnikov), Ček, F. Š. in F. G. (Fran Govekar) z dvema prispevkoma.

Med tujimi avtorji vodijo s tremi objavami Lev Nikolajevič Tolstoj, Václav Beneš Třebízský in Anton Pavlovič Čehov, z dvema pa jim sledita Bjørnstjerne Bjørnson in Ignacij Nikolajevič Potapenko.

Avtorjev, ki so bili objavljeni večkrat, torej ni veliko, največje število objav istega avtorja pa je tri. Iz tega lahko sklepamo, da so ustvarjalci časopisa bralcem želeli ponuditi raznovrstno berilo in jih seznaniti s čim več različnimi avtorji. Vsaj v zadnjem obdobju izdajanja časopisa se tako v nasprotju z začetnimi obdobji niso zanašali le na redne, znane sodelavce. Kar nekaj psevdonimov in okrajšav mi ni uspelo dešifrirati, prav tako pa sem imela težave z iskanjem informacij o določenih avtorjih. Iz tega lahko sklepam, da so dali priložnost tudi manj znanim avtorjem in takim, ki pisateljske kariere kasneje niso nadaljevali.

6.1 TUJI AVTORJI

Graf 4 prikazuje jezikovno pripadnost tujih avtorjev. Zraven sem uvrstila tudi povesti in basni iz tujih dežel.

Graf 2: Jezikovna pripadnost tujih avtorjev

Razvidno je, da prevladujejo ruski avtorji. Več kot polovico manj je leposlovja izpod peres čeških avtorjev. Na tretjem mestu so s štirimi prispevki francoski avtorji.

Tudi med tremi najpogosteje objavljenimi sta dva ruska avtorja:

- Grof Lev Nikolajevič Tolstoj (1828–1910) je ruski pisatelj in eden najbolj poznanih avtorjev. Bil je realist, nenaklonjen modernizaciji sveta, z mišljenjem, da človeštvo lahko rešita goreče versko življenje in globoka vera. Njegovi dve najbolj prepoznavni deli sta romana *Vojna in mir* in *Ana Karenina*.
- Anton Pavlovič Čehov (1860–1904) je ruski pisatelj in dramatik. Tudi on je bil realist, posebej poznan po psihološkem realizmu. Primera svetovno znanih del sta *Dama s psičkom* in gledališka igra *Češnjev vrt*.

7 AVTORICE

Leposlovnih prispevkov, ki so jih napisale ženske, je med letoma 1887 in 1903 malo. Prvič se delo pisateljice pojavi šele leta 1897, in sicer *Žalostna svatba* poljske avtorice Valerie Morzkowske. Leta 1901 ji sledita Zofka Kveder s sliko *Ded* in Jelica Ichenhauser s prispevkom *Dve zaroki*, 1902 pa češki avtorici Anna Reháková z *Le domu!* in Gabriela Preissova s *Sneg*. Proti koncu zadnjega leta je objavljen tudi prispevek *Ta bode pravi*, kot avtorica je podpisana Anica (verjetno Anica Ahačič).

Poglejmo še strnjene vsebine objavljenih del:

Žalostno svatbo lahko najdemo tudi na policah naših knjižnic. Zgodba je blizu vsebinam kmečkih povesti. Dogaja se na vasi, kjer ljudje živijo pobožno in mirno. Zalika, hči najbogatejšega vaščana, je lepa in polna življenja, zato ji snubcev ne manjka. Dogovorjeno je, da se bo poročila z mirnim in ponižnim Francetom, ki prav tako prihaja iz bogate družine. Zalika je zaljubljena v služabnika Tomaža, ki ji čustva vrača. Tomaž je delaven in dober mož, a brez premoženja. Ker vesta, da je njuna ljubezen obsojena na propad, naklonjenost skrivata. Zalika zavrne Francetovo snubitev in oče ugotovi, kaj se dogaja. Zaliko pošlje k sorodnikom, Tomaž pa po lastni volji odide od hiše. Zalika se vrne domov v hišo brez veselja. Tudi sama postane tiho dekle, ob čemer se očetu trga srce. France Zaliki zavrnitve ne zameri, saj ve, da ljubi drugega. Ker ji želi srečo, ji pomaga najti Tomaža in ga pripelje nazaj. Njuna sreča omehča očeta in privoli v poroko.

V vsem veselju pa ne opazijo Franceta, ki odhaja iz vasi. Vsem je prinesel srečo, sam pa je ni našel.

Dve zaroki je povest o deklici, ki jo starši prisilijo v poroko s fantom, ki ga ne pozna. Cela družina se pripravlja na obisk, a si deklica ne upa vprašati, kaj se dogaja. Čez nekaj ur izve, da je zaročena in da se bo poročila z bankirjem. Vedno si je želela poetične, pravljичne ljubezni, zato še vedno upa, da se to izpolni. Mine 10 let in deklica odraste v izmučeno vdovo z žalostnimi očmi. Zakon je bil poln žalosti, saj ni bilo najpomembnejše sestavine: ljubezni. Doma so presenečeni, ko izvejo, da se bo znova poročila. Prepovejo ji poroko z neznancem. Hči staršem očita, da se je že v prvo poročila z neznancem in da po tako nesrečnem zakonu ni več zmožna ljubiti. V drugo se bo poročila, ker brez moža ne more, saj je doma niso naučili, kako poskrbeti sama zase. Prvič v življenju starši čutijo krivdo, da so jo silili v poroko. Drugi zakon se na koncu izkaže za boljšega in srečnejšega od prvega, a ljubezni tudi v drugo ni našla.

Ta bode pravi je povest o lepi in mladi Evi, hčeri grajskega oskrbnika. Njeno srce želi osvojiti bogat in očarljiv Guido Kuronski, znani lomilec ženskih src. V nasprotju z lepo zunanostjo pa je Guidovo srce brezčutno. Prepričan je, da se svet vrti okoli njega, zato ga toliko bolj prizadene, da se Eva zanj ne zmeni. Eva je namreč srečno zaljubljena v Ivana. Guido z grožnjami, da bo celotno družino pahnil v revščino, očeta prepriča, da mu Eva obljubi za ženo. Kmalu po poroki izgubi zanimanje in ženo zanemarja. Ko se mu Eva upre in zahteva ločitev, jo začne pretepati. Eva pobegne in se vsa izmaličena vrne domov. Ko okreva, ji povejo, da je Guido umrl v nesreči z vlakom. Oče se je ves čas počutil krivega, da je hčer prisilil v zakon brez ljubezni, zato z veseljem podpre ponovno združena zaljubljenca, Ivana in Evo.

Gabriela Preissova v sliki *Sneg* piše o zaljubljenem paru Luku in Franjici. Franjica je revno in šibko dekle, zato se Lukova družina z njuno zvezo ne strinja. Norčujejo se iz njenega videza in obnašanja. Luka se na to ne ozira, Franjico pa zaničevanje zelo boli. Odloči se, da bo ugodila želji svoje in Lukove družine, zato sprejme zaroko drugega in odločitev sporoči v pismu. Luka je jezen na svojo družino, na njeno družino in na cel svet.

Noče živeti z ljudmi, ki so Franjico pahnili v roke drugega, zato želi ponoči na skrivaj oditi od doma. Ko zunaj zagleda sneg, pa se mu utrne nova misel. Ugotovi, da je bilo mnenje njegove družine o Franjici očitno pravilno. Če bi ga Franjica res ljubila, bi se za njuno ljubezen borila in se ne bi tako hitro poročila z drugim.

Med deli izstopa Anna Reháková z *Le domu!*. Gre za zgodbo o ljubezni in odrekanju matere ter garanju in vztrajnosti hčere, da bi uresničila svoje sanje. Gospa Božkova ima le še hčer Blaženo. Oba sinova sta tako kot mož umrla zaradi dedne bolezni. Blažena si je že od malih nog želela postati slikarka. Ljudje niso verjeli, da ženski iz revnega okolja v tem poklicu lahko uspe. Mati pa je verjela v njeno nadarjenost in vztrajala, da jo mojster vzame k sebi v šolo. Celotno izobraževanje je gospa Božkova Blaženo podpirala tako čustveno kot finančno. Blažena ji je vračala s trdim delom in si pogosto raje trgala od ust, kot da bi zamudila kakšen tečaj. Kljub vsemu pa je Blažena močno pogrešala dom. Poleg domotožja je tudi njo doletela bolezen, a se vseeno ni predala. Ko se ji je stanje močno poslabšalo, je gospa Božkova zbrala še zadnje prihranke in jo šla obiskat. V času obiska jima slikarski mojster sporoči, da je bila grofica nad njenimi slikami tako navdušena, da želi Blaženo skupaj z mamo vzeti k sebi in ji omogočiti zdravljenje. Videti je, da Blaženo kot slikarko čaka lepa prihodnost. Žal pa se ji stanje poslabša. Želi si, da bi še enkrat videla svoj rojstni kraj, in na poti domov umre.

Po vsebini se od drugih razlikuje tudi slika *Ded*. Govori o starcu, ki je vse življenje garal, na stara leta pa domači z njim grdo ravnajo. Ker ne more več delati, je vsem odveč. Sin se zanj ne zmeni, vnuki se iz njega norčujejo, snaha pa mu ne dovoli, da bi spal pri peči na toplem. Spati mora zunaj in se pokriti s senom. Od mraza se mu blede in počasi peša. Uspe mu doklicati vnuka in mu pove, kje je denar za pogreb in maše. Prosi ga, naj pošljejo po gospoda župnika. Snaha se za prošnjo ne zmeni, denar pa vendar le poišče. Ponoči starec na mrazu umre. Snaha in sin ga mrtvega prineseta v hišo k peči in hlinita žalost ter solze pred sosedi.

Prva tri dela so si podobna. V vseh lahko opazimo problem dogovorjene poroke oz. poroke brez ljubezni. Seveda pa se problem ne pojavi vedno v isti razsežnosti in obliki. Zalike po zavrnitvi snubitve v poroko ne silijo več, tudi France zavrnitev sprejme, medtem ko Guido zavrnitve ne sprejme in poroko izsili. V obeh primerih glavni junakinji na koncu končata v srečni zvezi s svojima prvotnima izvoljencema. Zanimivo je tudi to, da v *Žalostni svatbi* zaključka ne predstavlja sreča Tomaža in Zalike, ampak središče postane Francetova nesebična pomoč in lastna nesreča. Dekle v povesti *Dve zaroki* je v prvi zakon prisiljeno s strani staršev. V drugi zakon pa se spusti po lastni volji, a kljub srečnejšemu zakonu ljubezni ne najde. Pomembno se mi zdi, da v vseh treh delih starši deklet spoznajo svojo zmoto in priznajo krivdo. Lahko pa bi tudi trdili, da Evin oče ne nosi krivde, saj ga je Guido izsiljeval.

Problem prepovedane ljubezni družī *Žalostno svatbo* in *Sneg*. V obeh delih gre za ljubezen, ki je družina ne odobrava, ker junaka pripadata različnim družbenim slojem. Zalika se kot hči bogatega kmeta ne sme poročiti s služabnikom, Lukove starše pa poleg družbenega statusa na Franjici motijo še druge lastnosti. Kot sem že omenila, Zalikin oče spozna svojo zmoto, pri Luku in Franjici pa se zgodi ravno nasprotno: Luka spozna, da so domači verjetno imeli prav. Lahko pa bi tudi pri delu Preissove šlo za prej omenjeni problem poroke brez ljubezni. Nikoli ne izvemo, v kakšnem odnosu je Franjica s svojim novim zaročencem, omeni pa, da je s to zaroko izpolnila željo svoje družine, kar bi lahko namigovalo na dogovorjeni zakon.

Le domu! in *Ded* še posebej izstopata. Pri prvi ne gre za romantično ljubezen, ampak za ljubezen med materjo in hčerko, dvema ženskima likoma, ki kljub preprekam v življenju vztrajata. Zanimivo je tudi, da jima končno rešitev predstavlja grofica – ponovno ženski lik, a usodi pač ne moreta ubežati. Pri drugi pa je v ospredju starec, ki mu nehvaležni družinski člani niti v zadnjih dneh ne privoščijo toplega ležišča in prijazne besede. Tudi po njegovi smrti ne občutijo krivde, saj žalost hlinijo le zaradi ugleda.

Delom avtoric je skupno to, da poleg zabavnega berila prinašajo pomembna sporočila, nekatera pa tudi za takratno obdobje napredne ideje, kot sta ločitev in ponovna poroka na željo ženske.

8 DELNO LITERARNI PRISPEVKI

Pod delno literarne sem uvrstila tiste prispevke, ki jih ne bi uvrstila v leposlovje, prav tako pa ne v neliterarne prispevke. Delno literarni prispevki so torej tisti, kjer sem bila glede uvrstitve neodločena. Ponovno sem delno literarno delo kot celoto štela k letu začetka objave, posamezni prispevki pa so popisani pri ustreznih letnicah.

V tabeli sta z modro barvo označeni letnici, ko je bilo objavljenih največ delno literarnih prispevkov (1890 in 1892). Z zeleno barvo sta označeni letnici, ko je bilo objavljenih največ delno literarnih del (1891 in 1901). V prvih dveh primerih je vzrok za visoko število prispevkov objava potopisov, v drugih dveh pa kombinacija potopisov in večje število šal/smešnic. Vzrok tako velikega odstopanja med številkami tiči v obsežnih potopisih, saj lahko enega sestavlja več kot 40 prispevkov.

LETO	DELNO LITERARNI PRISPEVKI	DELNO LITERARNA DELA
1887	7	2
1888	4	2
1889	20	3
1890	42	3
1891	18	4
1892	36	2
1893	25	1
1894	20	2
1895	1	1
1896	1	1
1897	2	2
1898	1	1
1899	19	2
1900	2	2
1901	8	7
1902	2	2
SKUPAJ	209	38
POVPREČNO NA LETO	13	2

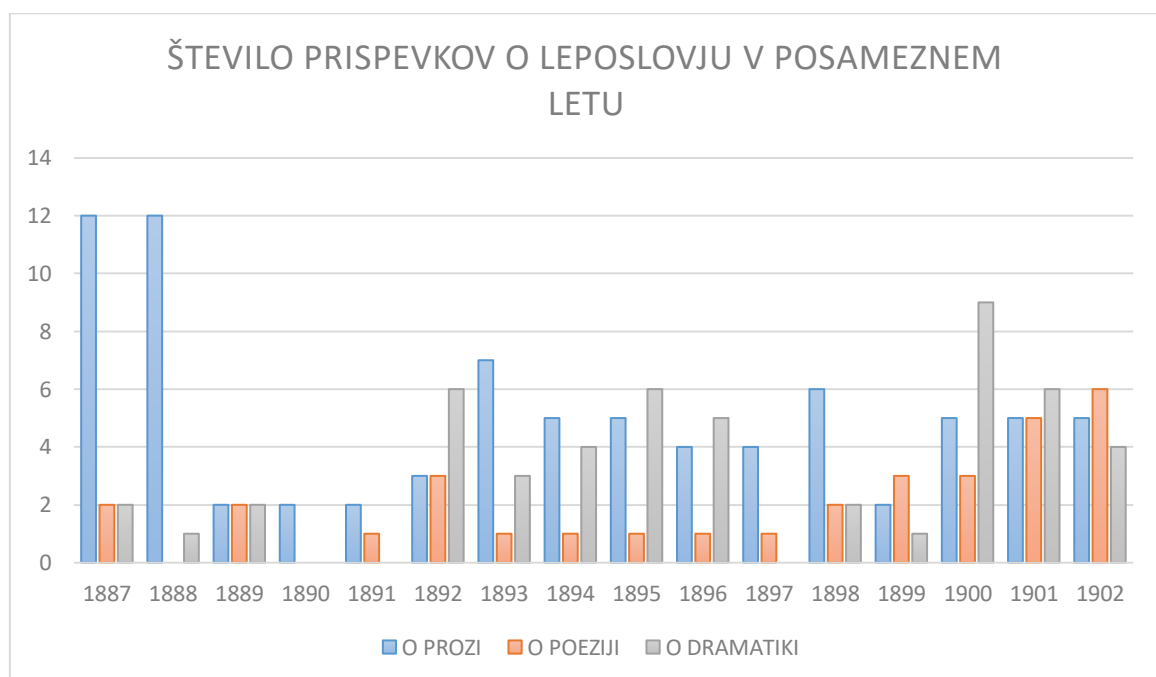
Tabela 1: Število delno literarnih prispevkov med letoma 1887 in 1903

Pregled števila delno literarnih prispevkov pripomore tudi k boljšemu razumevanju odsotnosti leposlovnih prispevkov v letih 1890 in 1894. V obeh letih je številka relativno visoka, iz česar lahko sklepamo, da so mesto za leposlovne prispevke zapolnili delno literarni prispevki.

9 PRISPEVKI O LEPOSLOVJU

Popisala sem tudi objave o leposlovju in leposlovnih delih. Največ člankov je napisanih o prozi, sledi dramatika, zadnja je poezija. Največ prispevkov, povezanih s prozo, je v letih 1887 in 1888 (12), z dramatiko v letu 1900 (9) in s poezijo v letu 1902 (6).

Graf 3: Število prispevkov o leposlovju v posameznem letu

Vseh objav o prozi je 81, povprečno 5 na leto. O prozi po navadi pišejo, kadar želijo opozoriti na izid nekega proznega dela. Redko zraven ponudijo tudi kritiko oziroma svoje mnenje o delu, po navadi gre le za kratek: »Priporočamo vsem!«.

Pretiranih negativnih kritik pravzaprav nisem opazila, zato sklepam, da so se pisanju o knjigah, ki jim niso bili naklonjeni, izogibali. Pozornost so posvečali le tistim, za katere so želeli, da jih bralci preberejo. Ubrali so torej drugačen pristop, kot ga je imel Bleiweis, ki je po mnenju mnogih z izražanjem svojih osebnih kritik pretiraval. (Slodnjak 1968: 134)

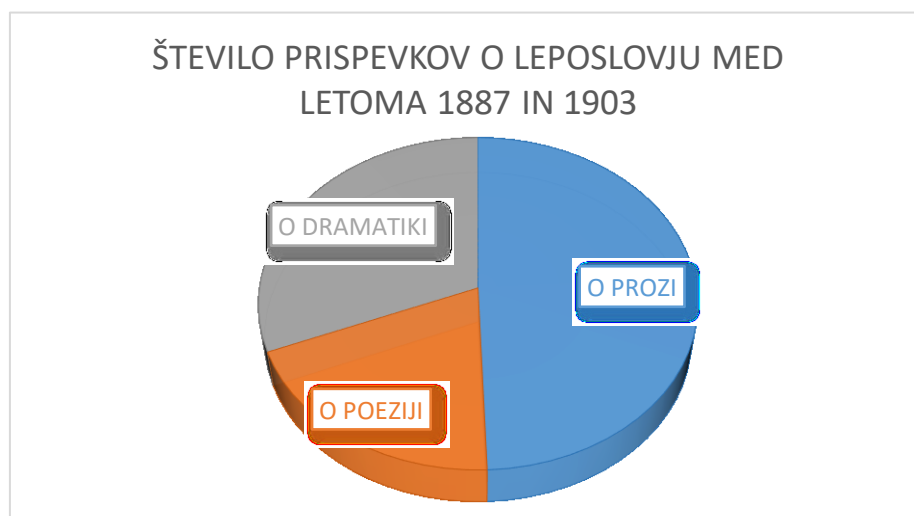
Edini daljši spis o leposlovju je objavljen leta 1898, gre za natančno analizo Tolstojevih del.

O dramatiki pišejo redkeje, vsega skupaj 51-krat, povprečno 3-krat na leto. Večkrat omenijo, da so nova dela dobrodošla, saj jih slovansko slovstvo nima veliko. Pogosto pišejo o uprizoritvah dramskih del, a so s kritiko enako skromni kot pri proznih delih. Večinoma zapise o uprizoritvah pospremijo s pozivom ljudi, naj podprejo dramatiko in gledališča obiskujejo bolj pogosto. Dva primera redkih kritik najdemo v:

36. številki leta 1899: V hrvaškem gledališču se je igrala žaloigra *Benko Bot* avtorja Frana pl. Markovića. Samo dramsko delo jim je sicer všeč, navdušeni so predvsem nad pesniško dikcijo avtorja. Ob uprizoritvi pa drama ni naredila dobrega vtisa, ker ima premalo zunanjega dogajanja in preveč psihološke analize. (Otvoritvena predstava hrvatska gledališča, 8. 9. 1899, 314, [dLib](#))

39. številki leta 1901: Gre za uprizoritev češke narodne igre *Zaloški godec*. Menijo, da se narodnih iger ne da prevajati in prenašati na druge narode. Tako je tudi z ostalimi francoskimi in češkimi igrami, ki so bile uprizorjene v preteklosti. Ker slovenski bralci in gledalci ne poznajo na primer pariškega življenja, se jim zdi prevajanje in igranje takih iger nesmiselno. (K., Slovensko gledališče, 27. 9. 1901, 386, [dLib](#))

O pesniških delih pišejo najredkeje in predvsem z namenom, da opozorijo na nov izdelek. V vseh letih skupaj objavijo 32 prispevkov, povprečno 2 na leto. Pogosto opozarjajo tudi na prevode domačih pesmi v tuje jezike. Večkrat omenijo, da je dobro, da se je nekaj napisalo ali izdalo, v podrobnejšo oceno pa se ne spuščajo.

Graf 4: Število prispevkov o leposlovju md letoma 1887 in 1903

10 KATEGORIJA »OSTALO«

V kategorijo »ostalo« sem umestila druge relevantne zapise o založbah, knjižnicah, bralnih društvih, književnosti in knjigah na splošno.

Kot sem že omenila, sta Družba sv. Mohorja in Družba sv. Cirila in Metoda skupaj s Slovensko matico v člankih obravnavani večkrat letno. V začetnih letih objavljajo tudi podrobna poročila občnih zborov, kasneje pa se osredotočijo bolj na literarne proizvode družb. Včasih jih zgolj naštejejo, pogosto pa tudi pripišejo, komu so namenjeni in zakaj jih priporočajo. Prispevki večinoma služijo pridobivanju novih članov in kupcev. Večkrat sem zasledila pozive za ustanovitev ljudskih knjižnic, ki jih v *Novicah* podpirajo. Ljudi tudi spodbujajo, naj knjižnice obiskujejo in koristijo bolj pogosto. Nekaj člankov je tudi o številu gradiva v knjižnicah in izmenjavi knjig s tujimi institucijami. V samem začetku obdobja je objavljen daljši članek o zgodovini pisanja in tiskanja knjig. Prispevki o podobnih tematikah se pojavljajo tudi kasneje, a v manjšem obsegu.

LETO	ŠTEVILO ČLANKOV
1887	6
1888	3
1889	4
1890	3
1891	10
1892	14
1893	15
1894	11
1895	6
1896	8
1897	7
1898	12
1899	10
1900	14
1901	10
1902	11
SKUPAJ	144
POVPREČNO NA LETO	9

Tabela 2: Število prispevkov v kategoriji "ostalo" med letoma 1887 in 1903

Iz zgornje tabele je razvidno, da tukaj drži ugotovitev iz analize o leposlovnih prispevkih: v prvih letih obdobja je prispevkov manj, potem pa število naraste. Res pa je, da število člankov v kategoriji »ostalo« ne narašča postopoma do konca izhajanja časopisa, ampak se po prvotnem dvigu število člankov ustavi in do konca drži neko konstanto.

11 PRISPEVKI O NELEPOSLOVJU

Na koncu sem popisala še prispevke o neleposlovnih delih, tj. knjigah in priročnikih. Tudi pri teh objavah gre tako kot pri tistih o leposlovju večinoma za obvestilo o novem delu. Po navadi dodajo še pripis, komu ga priporočajo, včasih pa tudi nekajvrstično kritiko.

Opazila sem, da se delu podrobneje posvetijo, kadar gre za knjigo, povezano s kmetijstvom ali obrtništvom. To je seveda razumljivo, saj sta to tematiki, ki naj bi bralce *Kmetijskih in rokodelskih novic* še posebej zanimali.

Pri poročanju o leposlovnih delih večkrat omenijo, da podrobnejšo oceno raje prepustijo strokovnjakom. Ker pa so kmetijske in obrtniške tematike ustvarjalcem bližje, so negativne kritike in opazke pogostejše. Najpogostejša kritika je, da so dela napisana preveč strokovno. Kmetje in obrtniki nimajo časa brati strokovnih razprav niti jih ne razumejo. Večkrat pozivajo avtorje, naj pišejo poljudnoznanstvene knjige, ki bodo razumljive vsem, saj je to najpreprostejši način za širjenje znanja med ljudmi.

Na drugi strani pa pohvalijo vsako delo, ki je napisano pregledno in razumljivo običajnemu človeku. To je bil tudi eden izmed glavnih vzrokov za nastanek *Kmetijskih in rokodelskih novic*. Želeli so ustvariti časopis, ki bo izobraževal kmete in obrtnike na preprost in razumljiv način, v jeziku, ki ga razumejo. (Mihelič 1948: 53)

LETO	ŠTEVILO ČLANKOV
1887	17
1888	6
1889	8
1890	7
1891	11
1892	19
1893	23
1894	13
1895	9
1896	8
1897	12
1898	10
1899	13
1900	12
1901	17
1902	17
SKUPAJ	202
POVPREČNO NA LETO	13

Tabela 3: Število prispevkov o neleposlovju med letoma 1887 in 1903

12 ZAKLJUČEK

Po pregledu vseh števil *Kmetijskih in rokodelskih novic*, ki so dostopne na Digitalni knjižnici Slovenije, sem ugotovila, da je bilo med letoma 1887 in 1903 objavljenih 113 leposlovnih del oz. 353 leposlovnih prispevkov. Večina prispevkov je proznih, objavljeni so bili le trije prispevki poezije in nobenega dramskega. V zadnjem obdobju je bilo tako objavljenih veliko manj leposlovnih prispevkov kot v zgodnejših letih izhajanja *Novic*.

Z analizo posameznih let sem ugotovila, da je bilo največ leposlovja objavljenega v zadnjih treh letih (1900, 1901 in 1902). V letih 1890 in 1894 leposlovja ni, so pa delno literarni prispevki, ki so zapolnili mesto, namenjeno leposlovju.

Leposlovje, objavljeno na začetku obdobja, je odražalo konservativno in krščansko držo časopisa. Leposlovne objave so se uporabljale tudi kot sredstvo za širjenje kmetijskih nauk, objave pa so bile večinoma izpod peres domačih avtorjev. Kasneje v *Kmetijskih in rokodelskih novicah* prevladajo tuji avtorji, leposlovje pa se nevtralizira, torej ne sledi več zgolj krščanskim vrednotam in konservativnim prepričanjem.

Med tujimi avtorji so največkrat objavljena dela ruskih avtorjev, sledijo jim češki avtorji. Izbira avtorjev gotovo izvira tudi iz naklonjenosti slovanskemu leposlovju, ki je ustvarjalci časopisa ne skrivajo. Kljub temu pa tudi dela najpogosteje objavljenih avtorjev niso objavljena več kot trikrat, kar pomeni, da niso objavljali zgolj leposlovja rednih sodelavcev, ampak so poskrbeli za raznovrstnost.

Med objavljenimi avtorji je 6 pisateljic. S podrobnejšo analizo njihovih objav sem ugotovila, da večina del prinaša pomembna sporočila o položaju žensk in želji ter pravici, da o svoji prihodnosti izbirajo in odločajo same.

Največ prispevkov je napisanih o prozi, sledi dramatika, najmanj pa jih je o poeziji. O vseh treh najpogosteje pišejo, kadar želijo opozoriti na novo literarno delo ali uprizoritev le-tega. V podrobnejše kritike se spuščajo redko. Podrobneje se o delu razpišejo, kadar gre za knjigo, povezano s kmetijstvom ali obrtništvom, torej neleposlovno delo. Večkrat tudi posežejo po negativni kritiki, da so knjige napisane preveč strokovno in nerazumljivo.

Pri leposlovju in kategoriji »ostalο« sem ugotovila, da je v prvih letih prispevkov manj, potem pa število naraste. Pri ostalih kategorijah podobnega naraščanja ali padanja ni.

13 BIBLIOGRAFIJA LEPOSLOVJA V KMETIJSKIH IN ROKODELSKIH NOVICAH

1887

Proza

Matija Rant: Pri sosedu, št. 34, 35, 36

H. B. Venceljnov: Nasledki »šnopsa«, št. 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 49, 50, 51, 52 (1887) in št. 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 16, 19, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 46, 48, 51, 52 (1888) in št. 1 (1889)

1888

Poezija

Hvalnica cesarju ob praznovanju štiridesetletnice cesarja Franca Jožefa I., št. 31

Josip Levičnik: V spomin praznovanja preslavne štiridesetletnice Presvitlega Vladarja in Cesarja Franca Jožefa I., št. 33

Proza

H. B. Venceljnov: Čujte, o čem se pogovarjata Štefan in Gašper!, št. 1

1889

Proza

Jakob Dimnik: Ivan baron Kobencelj, Zgodovinska slika, št. 2, 3

1890

/

1891

Proza

L.: Pripovedka o brinjevi jagodi, št. 1

L.: Iz kmetov v mesto, Slika iz življenja naših dni, št. 4, 5, 6

1892

Proza

Lov na lokomotivo, Povest iz ameriškega življenja, št. 1

D. N. Certelejev: Iranska pravljica, št. 10

G. P. Miller: Gjulindžar-Sara, Vztočna legenda, št. 12

Solnčni mrak, Danska povest, št. 15, 16, 17

1893

Proza

P. N. Polevoj: Proroške sanje, Božična povest, št. 2, 3, 4

1894 /

1895

Poezija

Anton Hribar: Pomagaj nam premili car, št. 19

Proza

N. P. Makarov: Varšavski spomini iz 1830. leta, št. 48, 49, 50, 51, 52 (1895) in št. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 17, 19, 20 (1896)

1896

Proza

E. Šreknik: Krištof Kolumb, Zgodovinski roman, št. 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 49, 50, 51, 52 (1896) in št. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 (1897)

»Dati in vzeti«, ruska narodna bajka, št. 42

1897

Proza

F. Š.: Naš gospod učitelj, št. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Iz abhaških legend, št. 16, 17

Marlinski (Aleksandr Aleksandrovič Bestužev): Strašno prorokovanje, št. 22, 23, 24

Julij B. (Julij Bučar): Kočevci in volk, Humoreska, št. 27, 28

Julij B. (Julij Bučar): Usoda, št. 30

Julij Zeyer: Sreča, Čarobna pripovedka, št. 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44

Ehegaray: Kaj hočeš postati?, Satirična črtica, št. 38

Josef Holeček: Kako sem izpovedoval Turke, št. 45, 46

Valeria Morzkowska: Žalostna svatba, št. 47, 48, 49, 50

1898

Proza

J. Rakičan: Prvo stanovanje, št. 4, 5

Človeško življenje, Pravljica iz jutrovih dežel, št. 9

Lev Nikolajevič Tolstoj: Ivan Durak, Povest, št. 12, 13, 14, 15, 16

L. Podnanosec: O pravem času ..., Povest, št. 19, 20, 21, 22

Lajoš (Ljud. Klopčič): V mraku, št. 30, 31

Václav Beneš Třebízský: Vaški Jakobin, št. 33, 34, 35, 36

Aleksander Sergejevič Puškin: Povesti pokojnega Ivana Petroviča Belkina, št. 37, 38, 39, 40

Rudolf: Fortunatus, št. 41

Laščan (Ivan Pucelj): Početek romana, Črtica, št. 42, 43

Anton Leban Mozirski: Žalostna – Fanika, št. 44, 45, 46

Vilem Mrštík: Gospodična Ema, št. 48, 49, 50, 51

Podbradski: Črtica iz življenja dunajskega slovenskega visokošolca, št. 52

1899

Proza

Václav Beneš Třebízský: Vodnikova nevesta, št. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

1900

Proza

Alois Jirásek: V tujih službah, Kos češke anabase, št. 1, 4

Mark Twain: Kako je obogatel Cecil Rhodes, št. 12

Vladimir Korolenko: Kaj se je Makaru sanjalo, št. 5, 6, 7, 8, 9

E. A. Salias: Čarovnik, Historični roman, št. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35

Georges Ohnet: Labudova pesem, Novela, št. 36, 37, 38, 39, 40, 41

Maksim Bjelinski: Tovarišici, Črtica, št. 42, 43

Žiga Laykauf Mozirski: Ob mejniku stoletja, Vizija, št. 44

Bjørnstjerne Bjørnson: Oče, št. 45

N.L. Leskov: Koza, Dogodek iz otročjih let, št. 45, 46

Ček: Košarica, št. 46, 47

Fr. Kraljič: Iz strijčevega dnevnika, št. 47, 48

Vid K.: Samomorilec, št. 49

Bjørnstjerne Bjørnson: Iz sela Bergen, št. 49

Fr. Drenik: O Frideriku Baragi, Spominske črtice, narekovala Antonija Drenik (rojena Baraga), št. 50

Kračmanov Zmago (Viktor Kobal?): Osveta, št. 50, 51

Henryk Sienkiewicz: Godec Janko, št. 51, 52

1901

Proza

Anton Pavlovič Čehov: Črevljar pa škrat, Božična povest, št. 1

Čez petdeset let, Bajka, št. 2, 3, 4

O. Storoženko: Ne o pravem času, št. 5, 6

Z. (Zofka Kveder): Ded, Slika, št. 10

Davorin T. O.: Henrijeta, št. 11

Viktor Nikolajev: Spomina vreden dogodek, št. 12, 13, 14

Josip S.: Julija, št. 15, 16

Prepozno!, št. 17, 18

Na obrežju, št. 19, 20

Ček: Iz našega parka, št. 21

M. C.: Mlada bogatinka, št. 22, 23

Milan Cvetkovič: Tragikomedija, Povest iz prosvitljskega stoletja, št. 24

Janko Leskovar: Misel na večnost, št. 25

A. Lejkin (Nikolaj Aleksandrovič Lejkin): Na iskanju stanovanja, Slika iz St. Peterburga, št. 26

Sladkovič: Ob osmih zvečer!, št. 27

A. Prop—: Nepričakovani, Črtica iz kmetskega življenja, št. 27

Octave Rosa: Ljubim vas!, št. 29

Carlot Gottfrid Reuling: Vest, Bajka, št.30

Inkognito, Humoreska, št. 31

F. G. (Fran Govekar): Kako je Guzelj umiral, št. 32

Usoda, Slika iz življenja, št. 33

Slika, št. 33

Srečko (Ivan Pucelj): Okrajni zdravnik, Povest, št. 37, 38, 39, 40, 41, 42

Stari peruvanski zakladi: "O nekem starem Indijancu, kateremu je neki španski uradnik izkazal posebno dobrotu", pripoveduje Sir Spencer, št. 39

Emil Zola: Vila Amorosa, št. 43

O vremenu, št. 44, 45

Maksimiljan: Po smrti, Sentimentalna črtica, št. 46

Ideal – neideal, št. 47

Ignacij Nikolajevič Potapenko: Oktava, Slika, št. 48, 49, 50

Anton Pavlovič Čehov: Prevara, št. 51

Jelica Ichenhauser: Dve zaroki, št. 52

1902

Proza

Anna Reháková: Le domu!, št. 1, 2, 3

Zgubljeni brat, Povest iz Long Islanda, št. 4

Ivan Pucelj: Zjutraj, št. 5

Lev Nikolajevič Tolstoj: Kako si je zlodej zaslužil krajec kruha, št. 5

Lev Nikolajevič Tolstoj: Gasi, dokler tli!, št. 6, 7

Grof A. V. Sollogub: Svetlana, št. 8, 9, 10

Dmitrij Sergejevič Merežkovskij: Vitez za kolovratom, Novela 15. veka, št. 11, 12, 13

Gabriela Preissova: Sneg, Slika s Korotana, št. 14, 15

Václav Beneš Třebízský: Črni kirasirji, št. 16, 17, 18, 19, 20

Rob, Črtica iz prošlosti, št. 21

Ignacij Nikolajevič Potapenko: Greh starega Martina, št. 21, 22

Gabriele D' Annunzio: Marija Pomagaj, odlomek iz romana Il Trionfo della morte, št. 23, 24, 25

Jan Neruda: Kam z njim?, št. 26

Iz česa je stvarnik ustvaril ženo, Arabska legenda, št. 26

E. K. (Etbin Kristan): Zaupnik, št. 27, 28, 29

F. G. (Fran Govekar): Pri studencu, št. 31

Jules Lemaître: Zvon, št. 32

F. Š.: Hroščar, št. 35

Rostoslav Vasilič: Minka, Novela, št. 37, 38

Karel Jaromír Erben: Dolgin, širokin in bistrovidec, Slovenska basen, št. 39, 40

Anica (Anica Ahačič): Ta bode pravi, št. 41

Ob Donavi, št. 42, 43, 44, 45, 46

Kitajska basen, št. 49

Guy De Maupassant: Morilec, št. 50

Ivan Neruda: Maček, št. 51

Anton Pavlovič Čehov: Album, št. 52

14 BIBLIOGRAFIJA DELNO LITERARNIH DEL V KMETIJSKIH IN ROKODELSKIH NOVICAH

1887

Mrožji lov, št. 7, 9, 10

Neprijetnosti ob vožnji v Ameriko, št. 32, 33, 34, 35

1888

A. D.: Politika v krčmi, št.12

Na gorskej planoti Peruvanskej, št. 15, 16, 17

1889

Pri sultanu maročanskem, št. 2, 3, 4, 5

Pogovor županov s kmetovalcem o pokončevanju mrčesja po sadovnjakih, št. 51

C. P.: Na odhodu, potopis, št. 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52 (1889) in št. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 (1890)

1890

Melbourne. Pot v Castelmaine. Kitajci, potopis, št. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42

Pogovor o sedanjih poslih, šala, št. 13

-č-: Zakaj se Nemcem pravi Deutsche, št. 44

1891

-č-: Kako slovenski otroci po nemški "rihtarja" bijejo, šala, št. 1

A. V.: Moja sopotnika. Bazijaš. Babakaj. Golubac, potopis, št. 2, 3, 4, 5, 6, 7

-č-: Težave zastran molitve, šala, št. 3

V sueški kanal. Mensaleško jezero. Hiksi. Port Said, potopis, št. 11, 13, 14, 15, 16, 17

1892

Stanleyev potopis po Afriki, št. 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 36, 38, 42, 43, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52

Josip Levičnik: Potopisne črte: Iz Ljubljane v Ljubljano, št. 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 37, 39, 46, 48, 50 (1892) in št. 1, 4, 8, 10, 12, 15, 16, 17, 19, 20, 24, 26, 28, 29, 33, 34, 35, 37, 38, 40, 43, 45, 47, 51 (1893) in št. 2, 8, 11, 16, 18, 21, 24, 27, 28, 31, 34, 35, 36, 40, 43, 45, 47, 49 (1894)

1893

Žrtva zmote, šala, št. 19

1894

L.: "Po meso!", Narodski običaj iz Železnikov, št. 5

Kdo piše največ neumnosti?, šala, št. 46

1895

Baron Banffy – kmetovalec, št. 15

1896

Se li peljete, eksclenca?, šala, št. 1

1897

Moderni starši, Amerikanska dogodbica, št. 36

Marki of Lorne: Indijanska logika, št. 41

1898

Amerikanci v Evropi, šala, št. 31

1899

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi: Kje se je našla zgubljen kvačka, št. 17, 18

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi: Pogoltnena repa, št. 19, 20

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi: Nesrečni porod sive kobile, št. 21, 22

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi: Rjava kobilica stori, št. 23, 24, 25

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi: Napihnjene krave, št. 26, 27

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi: Breja liska ne more vstati, št. 28

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi: Žrebe se odstavi, št. 32

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi: Porodna mrzlica, št. 34, 35

Križi in težave soseda Antona z živinskimi boleznimi: Kuga na gobcih in parkljih, št. 36, 38, 39

Misli beroč pes se išče, šala, št. 36

1900

Strah pred "zde", šala, št. 34

Ruski car Nikolaj, šala, št. 41

1901

K. L.: Grafologija, št. 8, 9

Ženska nečimrnost, št. 17

Zmagoviti Angleži, šala, št. 30

Poznal ga je, šala, št. 32

Slabo spanje, šala, št. 33

Resnično, šala, št. 33

Moder sodnik, št. 40

1902

Žena in krava, šala, št. 27

Ni ga za "Bog pomagaj", šala, št. 38

15 VIRI IN LITERATURA

Anton Slodnjak. *Slovensko slovstvo*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1968.

Gregor Kocijan. *Slovenska kratka pripovedna proza 1892–1918*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1988.

Katja Kumše. *Leposlovje v Kmetijskih in rokodelskih novicah od leta 1864 do leta 1868*[: Diplomsko delo]. Ljubljana, 2019.

Kmetijske in rokodelske novice. Digitalna knjižnica Slovenije.

Luc Menaše. *Svetovni biografski leksikon: Ljudje in dela v 27 277 geslih*. Ljubljana: Založba Mihelač, 1994.

Luka Povšič. *Leposlovje v Kmetijskih in rokodelskih novicah (1843 do 1863) s posebnim ozirom na prevajanje Byronovih Hebrejskih melodij*[: Diplomsko delo]. Ljubljana, 2017.

Slovenska biografija. Splet.

Stane Mihelič. Kmetijska družba in ustanovitev "Novic". *Slavistična revija: časopis za jezikoslovje in literarne vede* letnik 1. številka 1/2: 27–58, 1948.

Vzajemni bibliografski sistem COBISS.

Wikivir.

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 2021

Kana Vincek
(lastnoročni podpis)

Izjava kandidata / kandidatke

Spodaj podpisani/a _____ izjavljam, da je besedilo diplomskega dela v tiskani in elektronski obliki istovetno, in

dovoljujem / ne dovoljujem (ustrezno obkrožiti)

objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Datum:

Podpis kandidata / kandidatke: